

První prosincový týden končil, ulice se převlékaly do svátečně vánočního lesku, treboňští kapři měly své dny spočítané takřka na minuty. Kapitán Bc. Jiří Bureš věděl, že letos zůstane jeho místo u slavnostně prostřeného Štědrovečerního stolu prázdné. Na jeho zavazadlech, která se právě nakládala do letadla, bylo na vizitce napsáno Sarajevo...

MISE OSN

Psal se rok dva tisíce, když kpt. Bc. Jiří Bureš, technik SKPV OR P ČR Ústí nad Labem, se svými kolegy poprvé odlétal pracovat do mírové mise v Bosně a Hercegovině (BIH). Válkou zničená země začínala v tu dobu za pomoci OSN budovat nový policejní sbor a zkušené policisté z mnoha koutů světa byli vítanou pomocí.

Jak moc se lišila po příjezdu do Bosny a Hercegoviny původní představa od skutečnosti?

„Dá se říct, že to byl v jistém směru šok. Před tím jsem cestoval jen po západní Evropě, na Balkán jsem se nedostal. Zemí s tolik odlišnou kulturou a náboženstvím jsem neznal. Když jsme sedmého prosince odlétali z České republiky, byla naše města krásně předvánočně vyzdobená – v Sarajevu blížící se křesťanské svátky nic nepřipomínalo. V tu chvíli jsem si poprvé uvědomil, že budu načas žít v zemi zcela jiných tradic, kultury, a v danou dobu i hodnot. Byl jsem v misi mezi prvními našimi policisty, a tak jsme pořádně nevěděli, co nás čeká,“ vzpomíná na začátek své první zahraniční služby kpt. Bc. Jiří Bureš.

Po několika dnech strávených v Sarajevu cestoval ústecký policista do válkou těžce zničeného Drvaru, kde ho čekala práce na místní policejní stanici. V malém městečku uprostřed hor nebyli policisté působící pod hlavičkou mise OSN právě oblíbeni – jejich úkolem bylo mimo jiné dohlížet, aby byly dodržovány Daytonské dohody. Jedním z bodů, který bylo nutné pro mírové uspořádání v BIH naplnit, bylo ustanovení hovořící o tom, že se lidé musí nastěhovat do svých předválečných domovů. To se ale drvarským „novousedlíkům“ nelíbilo, a tak mezinárodní policejní stanici zlikvidovali.

Prohlížíme fotografie, na které jsou ohořelé trosky domu. „Do Drvaru jsm přijeli nedlouho po tomto incidentu,“ vypráví kapitán Bureš a my se snažíme představit si atmosféru a vztahy, které krátce po válce v tomhle podhorském městečku, stejně jako v jiných koutech BIH, převládaly.

Policisté mise OSN plnili v Drvaru jasné zadané úkoly – hlavním a nejdůležitějším z nich bylo dohlížet, aby byl nezávislou policií ve všech směrech dodržován zákon.

Nejsmutnější připomínkou válečného konfliktu jsou beze sporu jeho oběti. Otevírání hromadných hrobů prováděly nejprve mezinárodní síly, které povolaly na pomoc skupiny patologů z mnoha zemí. Když přebraly tuto nelehkou povinnost státní orgány BIH, museli dohlížet na otevírání hromadných hrobů jako nezávislý orgán také policisté působící v misi OSN.

Život se pomalu vracel do svých kolejí. Policisté však dbali rad svých vojenských kolegů – pozor na miny, dobře si rozmysle-

PROMĚNY BOSNY A HERCEGOVINY

te, kam šlápnete nebo jakou silnici si vyberete, minová pole většinou ještě nebyla zlikvidována.

„Tahle rada se nám vyplatila,“ vypráví kapitán Bureš. „Každý den jsme se svolávali, jak pojedeme nazítří služebními auty společně do práce. Dlouhou dobu jsme jezdili po silnici mezi dvěma policejními stanicemi, kde byla v jednom místě zatáčka, a u ní plácek s vysypaným smetím. Kdyby bylo potřeba otočit auto, zdál se plácek při cestě docela šikovní, uvědomovali jsme si ale, že právě podobně nebezpečný terén může být nebezpečný. Asi po půl roce jsme tímhle místem s kolegou jeli jako obvykle – silnice však byla uzavřená. Vojáci nám vysvětlili, že asi půl metru od krajnice je uložená protitanková mina a druhá je schovaná jen kousek od ní, za chvíli je prý budou odstřelovat. Bylo to právě na onom prostranství, kde by se člověk s autem klidně otočil.“

• • •

Druhým místem, do kterého služba kpt. Bc. Jiřího Bureše zavedla, byl Sanski Most. Tohle město je o poznání větší než Drvar a leží nedaleko známé Banja Luky. Tady už byla služba příjemnější, protože

městečko spadalo do zóny, kde sídlil jeden z praporů České armády. Slyšet po dlouhé době rodný jazyk, podívat se v televizi, co se děje doma, občas si pochutnat na české kuchyni – jen ten, kdo prožil dlouhé odloučení od své země, pochopí, jak tyhle „běžné“ věci dovedou člověka rozradostnit.

Poslední policejní stanice, kde kpt. Bc. Jiří Bureš v rámci mise OSN pracoval, byla na hranici BIH s Chorvatskem v městečku Velika Kladuša.

„Tam jsem působil v době, kdy došlo k napadení Světového obchodního centra v New Yorku. Zrovna jsem byl doma na dovolené, a když jsem se vracel zpátky do služby, nevěděl jsem, co nás v nejbližších dnech čeká,“ vzpomíná ústecký policista.

Které trestné činy se v místech, kde jste v Bosně a Hercegovině v tu dobu sloužil, nejčastěji řešily? zajímá nás. „Byly to zejména delikty související s použitím zbraně. Některým lidem, kteří prošli válkou, nepřipadalo řešení osobního konfliktu tímto způsobem nepřijatelné,“ dělí se o své nezapomenutelné zkušenosti kapitán Bureš a přidává jeden autentický případ: „Dva muži spolu celý večer přátelsky popíjeli v baru. Nad ránem se však pohádali, jeden z nich vyšel ven, vytáhl z kufru svého mer-

Vedení mise EUPM při předávání krásných učebnic „Mali policajac“ dětem

skvělým projektem Ajaxův zápisník, který zná u nás většina malých školáků...

V průběhu mise získal kpt. Bc. Jiří Bureš potvrzení, že Ajaxův zápisník je majetek P ČR, že ho může přeložit a použít pro potřeby EUPM. Tento preventivní projekt, určený pro děti základních škol, nadřízení kapitána Bureše s nadšením uvítali. Ukázalo se však, že učební materiály nestačí jen přeložit do angličtiny, chorvatštiny, srbstiny a bosenského jazyka, graficky upravit a získat patřičná povolení. Objevil se problém – pro nás poněkud zvláštní, pro muslimskou část obyvatel však zcela zásadní. Pes je podle islámu zvíře nečisté, a tak bylo třeba dobráka Ajaxe nahradit. V Bosně a Hercegovině proto provádí děti úskalími, která je mohou v životě potkat, namísto psího „člověčků“ kamarád – bývalý policista. Ten jim didakticky vypráví o svých životních zkušenostech...

Projekt „Mali policajac“, jak se „Ajaxův zápisník“ na jihu Evropy jmenuje, přijali s nadšením – stejně jako u nás – děti v základních školách i jejich učitelky.

„Odjel jsem domů, ale něco po mně v Bosně a Hercegovině zůstalo,“ říká kpt. Bc. Jiří Bureš

Otevírání hromadného hrobu v Doboji

zalo se, že mé rozhodnutí zůstat napořád doma, nebylo konečné...

MISE EVROPSKÉ UNIE

Psal se rok dva tisíce tři, když kpt. Bc. Jiří Bureš znovu balil svá zavazadla na dlouhou cestu. Jako výzva před ním stál další rok služby v Bosně a Hercegovině – tentokrát v misi EUPM. Doma byl tehdy na jihu Evropy ústecký policista v městě Doboj, ležícím východně od Banja Luky.

Evropská unie dávala policistům sloužícím v misi EUPM prostor k tomu, aby vedle svých daných povinností mohli do služby přinést i své vlastní invence. Pokud byly předložené projekty schváleny, měly zelenou – včetně finančního zajištění nezbytného pro jejich realizaci.

V Bosně a Hercegovině se v době, o které hovoříme, prosazoval i u nás známý model community policing. Kapitánu Burešovi však ležel v hlavě ryze český projekt, který by mohl na poli prevence kriminality zaujmout. Doma si všiml, že jeho malý syn má zvláštní školní učebnice, které ho zjevně baví. Tak se přímo „za chodu“ seznámil se

Na předávání učebního programu do škol přijel do Doboje nejvyšší představitel Evropské mise ze Sarajeva a další vzácní hosté. Velký ohlas vyvolal tento preventivní program pro děti základních škol i u muslimské části obyvatel Bosny a Hercegoviny.

„Letos se v tiskárně Ministerstva vnitra tisklo dalších šest tisíc výtisků upraveného Ajaxe přeloženého pro Bosnu a Hercegovinu. Odjel jsem domů, ale něco tam po mně zůstalo, je to moc příjemný pocit...“ zavírá barevnou dětskou učebnici s cizím nadpisem kpt. Bc. Jiří Bureš.

P.S. *Koncem března 2006, v rámci své pracovní cesty na Balkán ke kontingentům příslušníků P ČR v Bosně a Hercegovině, předal bývalý ministr vnitra ČR Mgr. František Bublan spolu s policejním prezidentem plk. Vladislavem Husákem symbolicky dva výtisky brožury Malý policista ministru vnitra Bosny a Hercegoviny za účasti místních i českých médií. O distribuci šesti tisíc výtisků se potom postarali čeští policisté, kteří v současné době v misi EUPM působí.*

Radvana NOVÁKOVÁ
Foto Jiří NOVÁK (1)
a archiv P ČR

cedesu samopal a člověka, se kterým se momentálně nepohodl, na místě zastřelil.“

Jiným, v tu dobu pravděpodobně nejrozšířenějším závažným trestným činem, bylo ilegální kácení dřeva. V Bosně a Hercegovině se i ve velkých městech stále topí dřevem, protože plyn nebývá zaveden a elektřina je drahá, dovádáme se. V Drvaru například překvapil našeho policistu čtyřpatrový panelák před zimou obložený dřevem, stejně jako se u nás obkládají venkovské chaloupky.

„Na podzim jsme viděli kolovat po vesnici dva stroje,“ usmívá se vzpomínce kapitán Bureš. „Jeden sloužil jako palírna rakije – pálit líh není v Bosně a Hercegovině trestný čin. Druhý stroj připomínal náš poválečný Zetor a používal se jako pásová pila na řezání špalků...“

Když se kpt. Bc. Jiří Bureš vrátil domů do Ústí, byl přesvědčen, že už nikam od rodiny nepojede.

„V Bosně a Hercegovině jsme se snažili vybudovat novou policii, takovou, jaká by měla být – mělo to smysl. Jak šel čas, uká-